

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΟΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΣΤΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΟΜΑΔΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΜΑΡΤΙΟΣ 2014

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ
«ΟΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΣΤΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ»
6, 13 και 14 Μαρτίου 2014

- **«Οι Εικαστικές Τέχνες στο Προαιρετικό Ολοήμερο Σχολείο»**
- **«Υλικά που μπορούν να αξιοποιηθούν στο μάθημα των Εικαστικών Τεχνών»**
- **Παρουσίαση της ιστοσελίδας Εικαστικής Αγωγής**
- **Παρουσίαση δύο ενοτήτων**
- **Συζήτηση / Απορίες**

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Οι Εικαστικές Τέχνες περιλαμβάνουν:

- τις καλές τέχνες
- εικόνες και αντικείμενα της καθημερινότητας
- αντικείμενα παραδοσιακής τέχνης
- μορφές τέχνης από διάφορους πολιτισμούς

Παραδοσιακή
Αφρικανική μάσκα

Andy Goldsworthy

Θεόδουλος Γρηγορίου,
Ψήφισμα, 1995
Έργο στην οδό Λήδρας

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Η ανάπτυξη κριτικά σκεπτόμενων,
συνειδητοποιημένων δημιουργών – θεατών που
συμβάλλουν ενεργά στη βελτίωση της ποιότητας
της ζωής τους
σε μία δημοκρατική κοινωνία.

Θεόδουλος Γρηγορίου,
Κύβος III, 2005,
βιντεογλυπτική

Richard Diebenkorn

Mathew Ritchie, Line Shot,
εγκατάσταση στο χώρο

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ

Τα παιδιά να:

- 1. κατέχουν ένα συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων**
ανάπτυξη της εικαστικής γλώσσας και παρατήρηση
διάφορων μορφών εικαστικής δημιουργίας
- 2. αναπτύσσουν αξίες, στάσεις και συμπεριφορές**
ομαδικότητα, συμμετοχικότητα, ευαισθητοποίηση για το
περιβάλλον και τον πολιτισμό, πολιτότητα, δημοκρατία,
διαπολιτισμικότητα
- 3. διαθέτουν ικανότητες και δεξιότητες που απαιτούνται
στην κοινωνία του 21^{ου} αιώνα**
δημιουργία – παρατήρηση, αισθητική κρίση, λύση
προβλήματος, παρουσίαση, διάχυση ιδεών.

ΒΑΘΜΙΔΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Βαθμίδα 1: Προδημοτική – Β΄ Δημοτικού

Βαθμίδα 2: Γ΄ Δημοτικού - Ε΄ Δημοτικού

Βαθμίδα 3: ΣΤ΄ Δημοτικού - Β΄ Γυμνασίου

Βαθμίδα 4: Γ΄ Γυμνασίου - Α΄ Λυκείου

Alexander Calder

Picasso

Κυπριακή
παραδοσιακή τέχνη

ΔΟΜΗ – ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Πυρήνας:

ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΚΕΨΗ

Έννοιες Κλειδιά:

- **ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**
- **ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ**

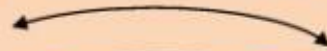
ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- α. Χώρος τόπος
- β. Πολιτισμός της εικόνας
- γ. Κοινωνία και ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

- δ. Ταυτότητα
- ε. Τοπική πολιτιστική κληρονομιά
- στ. Παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά

ΕΝΝΟΙΕΣ - ΚΛΕΙΔΙΑ

Ταυτότητα

Χώρος - Τόπος

Πολιτισμός

Τοπική
Πολιτιστική
Κληρονομιά

ΠΥΡΗΝΑΣ

Εικαστική
Έκφραση
και
Σκέψη

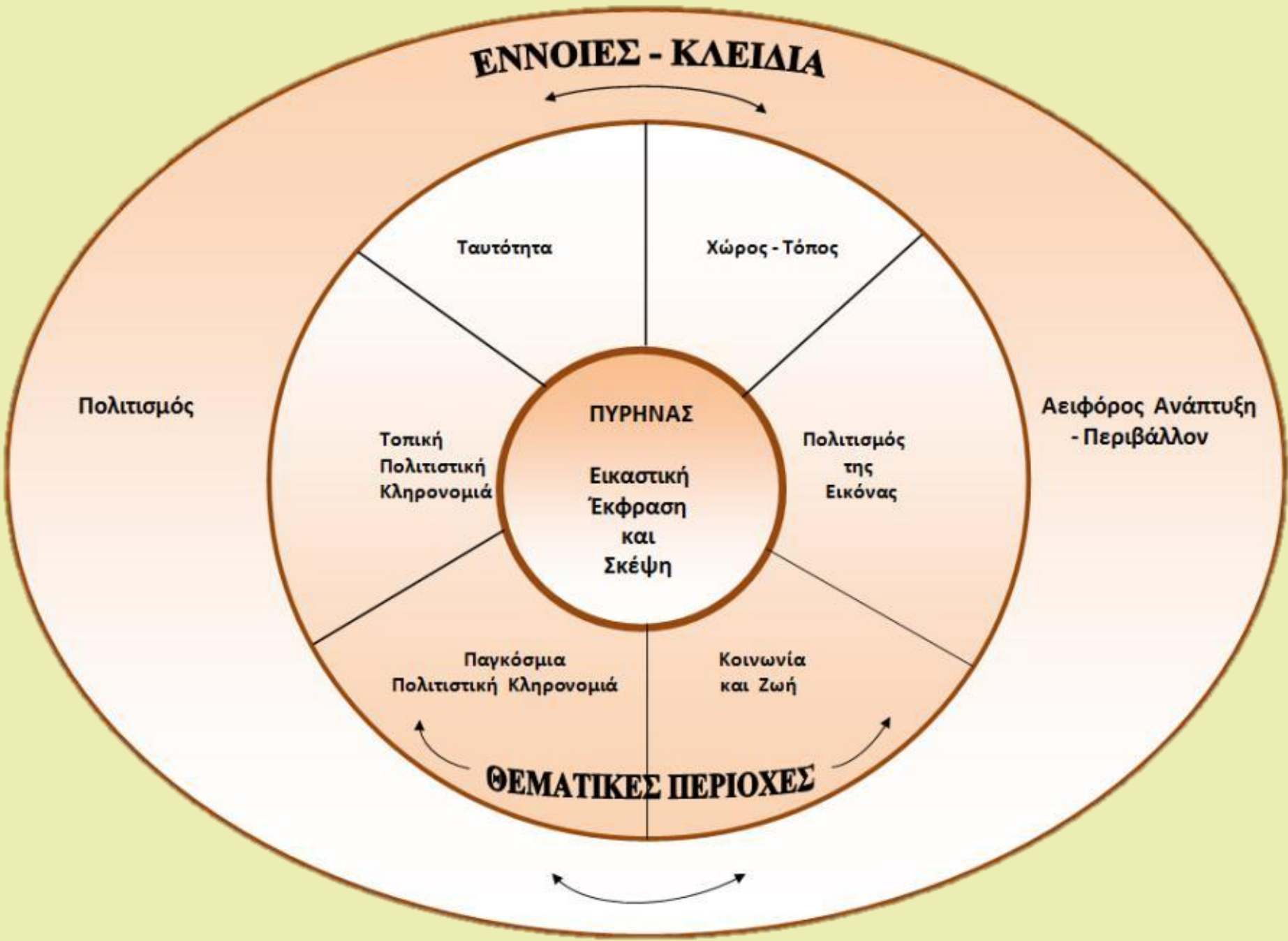
Πολιτισμός
της
Εικόνας

Αειφόρος Ανάπτυξη
- Περιβάλλον

Παγκόσμια
Πολιτιστική Κληρονομιά

Κοινωνία
και Ζωή

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΠΥΡΗΝΑΣ: ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΚΕΨΗ

Περιεχόμενο

A. Εισαγωγή και διερεύνηση της εικαστικής γλώσσας

- **Μορφολογικά στοιχεία:** σημείο, γραμμή, σχήμα, χρώμα, τόνος, υφή
- **Δομικά στοιχεία (σύνθεση ενός εικαστικού έργου/ εικόνας):** τοποθέτηση, μέγεθος, αναλογίες, όγκος, φόρμα, χώρος, μοτίβο, ρυθμός, ένταση, επανάληψη, κίνηση, χρόνος, **σημείο φυγής, αρχές προοπτικής σχεδίασης***
- **Νοηματικά στοιχεία (το νόημα ενός έργου/εικόνας):** αφήγηση ιστοριών, έκφραση συναισθημάτων, μηνύματα, συμβολισμοί, **έννοιες, μεταφορές***
- **Μέσα, υλικά και τεχνικές**

*B. Αντιδράσεις, ερμηνείες, σημασίες και κρίσεις**

- στα ερεθίσματα του περιβάλλοντος (φυσικού και ανθρωπογενούς)
- στην εικαστική εργασία των ίδιων και των άλλων παιδιών

* Μόνο για τις Βαθμίδες 3 και 4

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

(Έννοια – Κλειδί: Αειφόρος Ανάπτυξη - Περιβάλλον)

α. Χώρος-Τόπος (βαθμίδες 1, 2, 3, 4)

Πιθανά θέματα

Το δωμάτιό μου, το σχολείο, η γειτονιά, τα καταστήματα, ο δρόμος, το δημαρχείο, η βιβλιοθήκη, το πάρκο, η παραλία, τοπία, το εργαστήριο του καλλιτέχνη, το πολυκατάστημα, διαδρομές

β. Πολιτισμός της Εικόνας (βαθμίδες 1, 2, 3, 4)

Πιθανά θέματα

- Μετάδοση μηνυμάτων, κοινωνική δικτύωση, διαφήμιση, επίδραση ΜΜΕ
- Μόδα, αντικείμενα και τρόποι ζωής
- Επιστημονική φαντασία

γ. Κοινωνία και Ζωή (βαθμίδες 1, 2, 3, 4)

Πιθανά θέματα

Κατανάλωση, ρύπανση, οικονομική κρίση, δημοκρατία, ισότητα, διαφορετικότητα, ανθρώπινα δικαιώματα, ρατσισμός, φιλία, προκαταλήψεις, προπαγάνδα, διαπολιτισμικότητα, τουρισμός, κλωνοποίηση

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

(Έννοια – Κλειδί: Πολιτισμός)

δ. Ταυτότητα

Πιθανά θέματα

Οικογένεια, θρησκεία, φύλο, ενδιαφέροντα, εθνικότητα, πολιτότητα, διαφορετικότητα, διαπολιτισμικότητα, εικονικοί κόσμοι.

ε. Τοπική Πολιτιστική Κληρονομιά

Πιθανά θέματα

- Έργα Κύπριων εικαστικών καλλιτεχνών
- Κυπριακή παράδοση στη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία, κυπριακή χειροτεχνία, θρησκεία και τέχνη
- Αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, αρχαιολογικά ευρήματα, αρχαιοκαπηλία, προστασία μνημείων
- Μύθοι, παραμύθια, παραδόσεις, ήθη και έθιμα

στ. Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά

Πιθανά θέματα

Μνημεία και δημόσιοι χώροι, αρχιτεκτονική, θρησκεία και τέχνη, πολιτική και τέχνη, διακόσμηση, ομορφιά, επιστημονικά επιτεύγματα, βασιλιάδες και βασίλισσες, χάρτες

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ

- Παιχνίδι
- Διερεύνηση Υλικών και Ιδεών
- Αναζήτηση και Έρευνα
 - Διατύπωση ερωτημάτων*
 - Καταιγισμός ιδεών*
 - Χαρτογράφηση εννοιών*
- Διάλογος
- Δίλημμα
- Επαφή με αυθεντικές και πραγματικές καταστάσεις, αντικείμενα και ανθρώπους
- Αναστοχασμός
- Ανατροπή / Αντιπαράθεση
 - A. Αποδόμηση και Αναδόμηση*
 - B. Πολυτροπική Έκφραση*
- Προώθηση και διάχυση ιδεών

ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Εμπειρίες μέσω των αισθήσεων

*Δημιουργούμε νοήματα για τον κόσμο
βασισμένα στις αισθήσεις μας*

- ΤΙ βλέπουμε
- ΤΙ ακούμε
- ΤΙ αγγίζουμε
- ΤΙ οσφραινόμαστε
- ΤΙ γευόμαστε

Εμπειρίες Θέασης

Δίνονται ευκαιρίες στα παιδιά για θέαση:

- του κόσμου που άμεσα τους περιβάλλει
- του αυθεντικού και εικονικού κόσμου
- των έργων τέχνης/εικόνων (τοπικά και παγκόσμια)

ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Εμπειρίες με υλικά

Μέσα από τις ποιότητες και δυνατότητες των υλικών και με τη χρήση της εικαστικής γλώσσας αναπαριστούν ιδέες, συναισθήματα και εμπειρίες.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Επιλογή Θέματος
- Επιλογή στοιχείων από τον Πυρήνα
- Διατύπωση Στόχων
- Καταγραφή της πορείας του μαθήματος
- Αξιολόγηση/Αναστοχασμός

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν τι θα διδάξουν λαμβάνοντας υπόψη τα πιο κάτω:

- την ηλικία, τα ενδιαφέροντα, τις προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες, τις ικανότητες και ιδιαιτερότητες των παιδιών,
- τον χρόνο (αν θα είναι μικρής ή μεγαλύτερης διάρκειας ενότητα),
- τις ανάγκες του σχολείου και της κοινότητας.

Τι ενδείκνυται

- Σαφής σχεδιασμός και στοχοθέτηση – οργάνωση
- Αξιοποίηση χρόνου για εικαστική δημιουργία
- Αξιοποίηση πρωτογενών πηγών (προσώπων από την κοινότητα, πραγματικών καταστάσεων) και δευτερογενών πηγών (έντυπο υλικό, διαδίκτυο)

Τι αποφεύγουμε

Να δίνουμε την οδηγία στα παιδιά να ζωγραφίσουν ό,τι θέλουν
Να αναλώνουμε χρόνο για θεωρητική επεξεργασία του θέματος

ΧΡΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΥΛΙΚΩΝ

- Τα μέσα και υλικά που χρησιμοποιούνται στις Εικαστικές Τέχνες είναι **ποικίλα** και **απεριόριστα**.
- **Επιδεικνύεται** στους μαθητές πώς να τα χρησιμοποιούν χωρίς να περιορίζεται η **δημιουργικότητα** και η **φαντασία** τους.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΣΩΝ / ΥΛΙΚΩΝ

Τι ενδείκνυται

Χρήση πληθώρας υλικών από τον κατάλογο της Αποθήκης του ΥΠΠ, από το εμπόριο, τη φύση, άχρηστα υλικά (σχετικοί κατάλογοι στην ιστοσελίδα Εικαστικής Αγωγής)

Τι αποφεύγουμε
Επικίνδυνα και ανθυγιεινά μέσα και υλικά (αιχμηρά, τοξικά, εύφλεκτα κτλ.)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΣΟΤΗΤΩΝ ΜΕΣΩΝ-ΥΛΙΚΩΝ

Τι ενδείκνυται

Χρήση λογικών ποσοτήτων υλικών και παρότρυνση των παιδιών να τελειώνουν τα έργα τους.

Τι αποφεύγουμε

Σπατάλη υλικών (π.χ. ατέλειωτα έργα, μεγάλη ποσότητα μπογιών στις παλέτες, λανθασμένη χρήση υλικών)

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

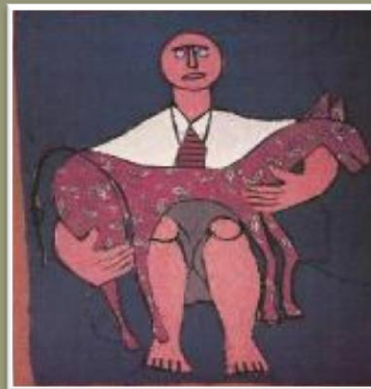
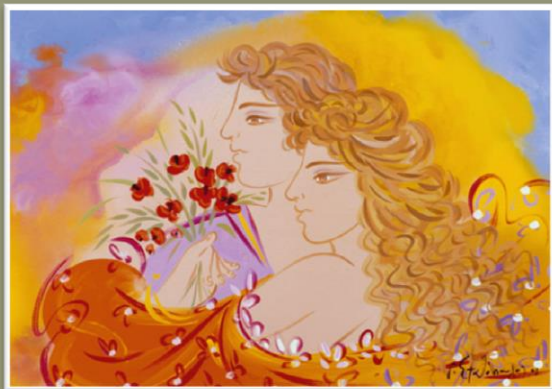
- Το περιβάλλον του σχολείου αποτελεί χώρο έμπνευσης τόσο για τους μαθητές/τριες, όσο και για τους/τις εκπαιδευτικούς.
- Το εργαστήριο Εικαστικών Τεχνών λειτουργεί ως ένας χώρος που ενθαρρύνει τη φαντασία και δημιουργία.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

Τα έργα τέχνης:

- αποτελούν εικαστικές δημιουργίες που έχουν παραχθεί σε συγκεκριμένα κοινωνικο-πολιτισμικά περιβάλλοντα
- περιλαμβάνουν στοιχεία της ταυτότητας του κάθε ανθρώπου
- ενσωματώνονται στη διαδικασία μάθησης χωρίς να αποτελούν αυτοσκοπό του μαθήματος.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

Τι ενδείκνυται

- έμπνευση από έργα καλλιτεχνών και δημιουργική έκφραση
- αποδόμηση/αναδόμηση
- μικρό μέρος έργου για δημιουργική επέκταση

Τι αποφεύγουμε
Αντιγραφή έργων καλλιτεχνών

Titian, Η Αφροδίτη του Ούρμυνο, 1538

Λάρι Ρίβερς, I like Olympia in blackface, 1970

Eduard Manet, Olympia, 1863-1865

Οι Εικαστικές Τέχνες ως
κοινωνικό - πολιτισμικό
φαινόμενο

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΙΓΟΥΡΩΝ

Τι ενδείκνυται

Δημιουργία μεγάλων σχημάτων στα έργα
(ισορροπημένες αναλογίες φιγούρων και μεγέθους κόλλας)

Τι αποφεύγουμε

Δημιουργία μικρών φιγούρων με μολύβι (περίγραμμα),
οι οποίες δεν είναι εφικτό να γεμίσουν στη συνέχεια με
άλλα υλικά λόγω μεγέθους.

ΕΚΦΡΑΣΗ / ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Τι ενδείκνυται

Ελεύθερη έκφραση και δημιουργία

Τι αποφεύγουμε

Έτοιμα περιγράμματα για χρωμάτισμα (π.χ. φωτοτυπίες).
Πλήρως καθοδηγημένη πορεία δημιουργίας με συγκεκριμένα στάδια.